

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ŞİDDET TÜRLERİNE YÖNELİK FARKINDALIKLARINI ARTIRMADA “ŞİDDETE DUR DE” KAMU SPOTLARININ ETKİSİ*

THE EFFECTS OF PUBLIC SERVICE ANNOUNCEMENT “STOP VIOLENCE” ON THE LEVEL OF AWARENESS OF UNIVERSITY STUDENTS TOWARDS THE TYPES OF VIOLENCE

Reva BALCI AKPINAR**, Sibel KÜÇÜKOĞLU***, Abdulkadir ATİK****
Elif KÜÇÜK DURUR***** , Elif KANT*****

**Prof. Dr. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Erzurum/ Türkiye
ORCID ID: 0000-0001-8796-6497

***Doç. Dr. Selçuk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Konya/ Türkiye
ORCID ID: [0000-0003-3269-445X](https://orcid.org/0000-0003-3269-445X)

****Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi, Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı, Erzurum/ Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-8935-3202

*****Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi, Gazetecilik Anabilim Dalı, Erzurum/ Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-3929-4259

*****Öğr. Gör. Atatürk Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Erzurum/ Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-3643-1975

Yazışma Adresi:

Reva BALCI AKPINAR
E posta: reva@atauni.edu.tr

Gönderim Tarihi : 25 Nisan 2020

Kabul Tarihi : 26 Mayıs 2020

*Bu araştırma Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi'nce (SBA-2018-6633) desteklenmiştir.

ÖZ

Amaç: Şiddet, " bireyin fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik yönden zarar görmesiyle ya da acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranış" olarak belirtilir. Şiddetin önlenmesinde farkındalık oluşturulması önemlidir. Toplumun her kesimini ve her yaş grubunu etkisi altına alan medyanın, şiddetin öğretilmesinde, sürdürülmesinde, şiddete karşı duyarsızlığın oluşturulmasında rolü bulunmaktadır. Oysa etkin ve doğru kullanıldığında medyadan şiddeti önlemede de yararlanılabilmektedir. Kamu spotları bu bağlamda kullanılan medya araçlarından biridir. Bu araştırma şiddet türleri, şiddetin insanlar üzerindeki olumsuz etkileri ve şiddetle karşılaşıldığında yapılması gerekenler hakkında oluşturulan "Şiddete Dur De" kamu spotlarının üniversite öğrencilerinin farkındalık durumlarına etkisini belirlemek amacı ile yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmaya Atatürk Üniversitesi'nin farklı bölümlerinde eğitim gören 354 öğrenci alınmıştır. Fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddetin insanlar üzerindeki olumsuz etkileri ve şiddetle karşılaşıldığında yapılması gerekenler hakkında bilgilendirici içeriğe sahip ortalama 2 dk süren kamu spotları çekilmiş ve öğrencilere sıra ile izlettirilmiştir. Öğrencilerden izledikleri her kamu spotu için farkındalık oluşturma düzeyini 5'li sayısal ölçek üzerinde işaretlemeleri istenmiştir. Veriler öğrenciler ile yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde sayı, yüzdelik değerler, ortalama, standart sapma ile bağımsız gruplarda t testi kullanılmıştır. Çalışmanın her aşamasında etik ilkeler gözetilmiştir.

Bulgular: Öğrencilere göre kamu spotlarının farkındalık oluşturma puan ortalamaları fiziksel şiddet kamu spotunda 3.48 ± 1.18 , psikolojik şiddet kamu spotunda 3.70 ± 1.16 , ekonomik şiddet kamu spotunda 4.08 ± 1.01 , cinsel şiddet kamu spotunda 3.98 ± 1.14 olarak bulunmuştur. Cinsiyet açısından karşılaştırıldığında kız öğrencilerin farkındalık puanlarının tüm şiddet türlerinde anlamlı şekilde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Çalışmada "Şiddete Dur De" kamu spotlarının öğrencilerde fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddete karşı farkındalık oluşturduğu belirlenmiştir. Kamu spotlarının kitleleri bilinçlendirmede, farkındalık oluşturmada ve şiddeti önlemede önemli araçlar olduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Şiddet, kamu spotu, farkındalık, üniversite öğrencisi

ABSTRACT

Aim: Violence is all kinds of attitudes and behaviors such as physical, sexual, psychological, verbal or economic, including arbitrary obstruction of freedom or threat and oppression, which result in or may result in individual's physical, sexual, psychological or economic harm or suffering. Raising awareness is of importance in preventing violence. The media, which affects every segment of society and all age groups, have a role in teaching and sustaining violence and in maintaining the indifference to violence. However, when used effectively and correctly, the media can also be used to prevent violence. The public spots are one of the media tools used in this context. This research was conducted to determine the impact of the "stop violence" public spots on the students' awareness towards the types of violence, the negative effects of violence on people, and things to do when faced with violence.

Method: A total of 354 students, studying at different departments of the Atatürk University, was included in the study. Informative, 2 min short videos were created on the negative effects of physical, psychological, economic and sexual violence on people, and the things to be done when faced with violence. All public spots were watched in sequence to the students who were enrolled in the research. Students were asked to mark the level of awareness on a 5-point numerical scale for each public spot they watched. The data were collected by face-to-face interviews with the students. Number and percentile values and independent groups t test were used in the analysis of the data obtained. Ethical principles were adhered at all stages of the study.

Results: According to the students, the average raising-awareness scores of the public spots were 3.48 ± 1.18 in the physical violence public spot, 3.70 ± 1.16 in psychological violence public spot, 4.08 ± 1.01 in economic violence public spot, and 3.98 ± 1.14 in sexual violence public spot. According to the comparison based on gender, awareness scores of female students were significantly higher for all types of violence.

Conclusion: In the study, it was found that the "Stop Violence" public spots raises awareness of physical, psychological, economic and sexual violence in students. It can be said that public spots are important tools to raise cognizance of the masses, raise awareness and prevent violence.

Keywords: Violence, Public Spot, Awareness, University Students

Atıf için (How to cite): **Balcı Akpınar R, Küçüköğlü S, Atik A, Küçük Durur E, Kant E.** Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Türlerine Yönelik Farkındalıklarını Artırmada "Şiddete Dur De" Kamu Spotlarının Etkisi. *Atatürk Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi* 2020;2(1):19-26.

GİRİŞ

Şiddet olgusu, insanlık tarihi kadar eski olup, halen modern dünyanın üstesinden gelemediği bireysel ve sosyal bir gerçektir (Özpulat, 2017). Şiddet, Dünya Sağlık Örgütü'nün yapmış olduğu tanımla "bireyin kendisine, başkasına ya da bir gruba yönelik maddi veya manevi zarar verme ihtimalini artırması, engellemesi, yoksunluk ve ölüme dönük olarak fiziksel gücü tehdit amaçlı veya

gerçekten kullanılması" olarak ifade edilmektedir (WHO, 2002). Şiddet fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı içermektedir. Yaşamın hemen hemen her alanında ortaya çıkan şiddetin boyutları giderek artmakta, önüne geçilemeyen bir şekilde pek çok kişinin hayatını, fiziksel ve ruhsal sağlığını, huzurunu ve mutluluğunu etkileyen gizli bir tehlike olarak varlığını sürdürmektedir.

Şiddetin bu denli yaygın olması ise, insan yaşamının kaçınılmaz bir parçasıymış gibi algılanmasını ve sessiz bir kabullenışı de beraberinde getirmektedir (Özgür, Yörükoğlu ve Baysan-Arabacı, 2011; Page ve İnce, 2008).

Şiddet birey, aile ve topluma sosyal, ekonomik, duygusal ve ruhsal açıdan önemli bir yük getirmekte, önlenemediği için kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Şiddetin yaygınlaşarak devam etmesi bireysel ve toplumsal birçok soruna yol açmaktadır (Özgür ve ark., 2011). Şiddetin önlenmesinde farkındalık oluşturulması önemlidir. Toplumun her kesimini ve her yaş grubunu etkisi altına alan medyanın şiddetin öğretilmesinde, sürdürülmesinde, şiddete karşı duyarsızlığın oluşturulmasında rolü bulunmaktadır. Oysa etkin ve doğru kullanıldığında şiddeti önlemede medyadan yararlanılabilmektedir. Kamu spotları bu bağlamda kullanılan medya araçlarından biridir (Balcı Akpınar, Küçükoğlu, Ejder Apay, Karaca ve Balcı, 2019). Kamu spotları, “gerekli görülen konularda ilgili kitleyi bilinçlendirmek ve çözüme yönlendirmek amacıyla hazırlanıp televizyon, radyo ve internet gibi sosyal medya ortamlarında kitlelere ulaştırılan kısa filmler” dir. Diğer bir ifadeyle, kamu spotları “toplumsal olayları ilgilendiren konularda halkın yararı için yapılan, kişileri tavsiye edilen davranışlara uymaya yönlendiren kamu eğitim kampanyaları” dır (Çınarlı, 2008). Kamu spotlarının tasarımında yararlanılan görseller, sahneler, kullanılan müzik, seslendirme ve metinler izleyiciler üzerinde etki bırakan unsurlardır (Yaman ve Göçkan, 2015).

Literatür incelendiğinde kamu spotları ile şiddet olaylarını toplumda azaltma ve önlemeye yönelik farkındalık oluşturma amacıyla ülkemizde yapılan sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmektedir (Vodinalı ve

Çötak, 2019). Üstelik yapılan çalışmalar genellikle şiddetin bir yönüne yönelik farkındalık oluşturmak amacıyla yürütülmüştür. Bu çalışmada ise farklı şiddet türleri, şiddetin insanlar üzerindeki olumsuz etkileri ve şiddetle karşılaşıldığında yapılması gerekenler hakkında oluşturulan “*Şiddete Dur De*” kamu spotlarının öğrencilerin farkındalık durumlarına etkisini belirlemek amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi: Araştırma tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın Evren-Örnekleme: Araştırmanın evrenini, Atatürk Üniversitesi’nde 2018–2019 öğretim yılında, örgün öğretim programlarına kayıtlı, rastgele yöntemle seçilmiş dört farklı fakültenin öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmada örneklem yöntemi kullanılmamış, çalışma gönüllü 354 öğrenci ile tamamlanmıştır.

Veri Toplama Araçları: Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan “Soru Formu” ve “Kamu Spotu Değerlendirme Formu” ile toplanmıştır. Veri toplamada kullanılan bir diğer araç ise “Kamu Spotları”dır.

Soru Formu: Bu form araştırmaya alınacak öğrencilere ait; sınıf, cinsiyet, yaş, okuduğu fakülte ve bölüme ilişkin bilgilerin yer aldığı sorulardan oluşmaktadır.

Kamu Spotu Değerlendirme Formu: Bu formda öğrencilerin izledikleri kamu spotunun farkındalık oluşturma başarısı hakkındaki genel düşüncelerini her kamu spotu için ayrı ayrı olacak şekilde açıklamaları için açık uçlu bir soruya ve 0-5 arası puanlayabileceği bir sözel kategori ölçeğine yer verilmiştir. “0- çok kötü, 5 -Çok iyi” olarak değerlendirilmiştir.

Kamu Spotu: Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencileri tarafından 4 adet 2’şer dakikalık fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddet türlerinin anlatıldığı kamu

spotları çekilmiştir. Kamu spotlarının senaryoları alanında uzman öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından yazılmıştır.

Verilerin Toplanması: Veriler öğrencilerle yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Bilgisayar ortamına yüklenerek projeksiyonla yansıtılan kamu spotları öğrencilere eğitim gördükleri fakültenin bir dershanesinde toplu olarak izlettirilmiştir. Öğrencilerden izledikleri her bir kamu spotunu senaryo, kurgu, oyunculuk ve verilen mesajların farkındalık oluşturmaya etkisi gibi özellikleri bakımından değerlendirmeleri ve Kamu Spotu Değerlendirme Formuna kaydetmeleri istenmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi: Veriler SPSS 20 paket programına aktarıldıktan sonra değerlendirilmiştir.

Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzdelik, ortalama, standart sapma ve bağımsız gruplarda t testi kullanılmıştır.

Etik İlkeler: Araştırmanın yapılabilmesi için Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Etik Kurul'undan etik onay ve araştırmanın yapıldığı kurumlardan yazılı izinler alınmıştır. Öğrencilerin sözel onayları alınarak çalışmaya katılım gönüllülük esasına göre sağlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 64.1'i kadın, %35.9'i erkektir ve öğrencilerin yaş ortalaması 18.50±1.94'tür.

Tablo 1. Öğrencilere Göre Kamu Spotlarının Şiddet Türleri Hakkında Farkındalık Oluşturma Durumu ve Öğrencilerin Kamu Spotlarına Verdikleri Puan Ortalamalarının Dağılımı (N=354)

Kamu Spotları		n	%	Puan
				Ortalaması X±SS
Fiziksel Şiddet	Farkındalık Oluşturdu	323	91.2	3.48 ± 1.18
	Farkındalık Oluşturmadı	31	8.8	
Psikolojik Şiddet	Farkındalık Oluşturdu	336	94.9	3.70 ± 1.16
	Farkındalık Oluşturmadı	18	5.1	
Ekonomik Şiddet	Farkındalık Oluşturdu	345	97.5	4.08 ± 1.01
	Farkındalık Oluşturmadı	9	2.5	
Cinsel Şiddet	Farkındalık Oluşturdu	337	95.2	3.98 ± 1.14
	Farkındalık Oluşturmadı	17	4.8	
TOPLAM		354	100	

Çalışmaya katılan öğrencilerin %91.2'si fiziksel şiddet, %94.9'u psikolojik şiddet, %97.5'i ekonomik şiddet ve %95.2'si cinsel şiddet kamu spotunun farkındalık oluşturduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin

kamu spotlarına verdikleri puan ortalamaları, fiziksel şiddette 3.48±1.18, psikolojik şiddette 3.70±1.16, ekonomik şiddette 4.08±1.01, cinsel şiddette 3.98±1.14 olarak bulunmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Kamu Spotlarına Verdikleri Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (N=354)

Kamu spotları	Cinsiyet	X±SS	t	p
Fiziksel Şiddet	Kadın	3.57 ± 1.20	0.38	0.06
	Erkek	3.33 ± 1.14		
Psikolojik Şiddet	Kadın	3.89 ± 1.02	13.12	0.00
	Erkek	3.34 ± 1.30		
Ekonomik Şiddet	Kadın	4.16 ± 0.95	3.55	0.04
	Erkek	3.94 ± 1.11		
Cinsel Şiddet	Kadın	4.07 ± 1.13	0.50	0.04
	Erkek	3.81 ± 1.14		

Kadınlar fiziksel şiddet kamu spotuna 3.57±1.20, psikolojik şiddet kamu spotuna 3.89±1.02, ekonomik şiddet kamu spotuna 4.16±0.95, cinsel şiddet kamu spotuna 4.07±1.13 puan, erkekler ise fiziksel şiddet kamu spotu için ortalama 3.33±1.14, psikolojik şiddet kamu spotu için 3.34±1.30,

ekonomik şiddet kamu spotu için 3.94±1.11, cinsel şiddet kamu spotu için 3.81±1.14 puan vermişlerdir. Cinsiyete göre psikolojik şiddet, ekonomik şiddet ve cinsel şiddet kamu spotlarının puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır (p<0.05).

Tablo 3. Öğrencilerin İzledikleri Kamu Spotları Hakkındaki Düşüncelerinin Dağılımı

Öğrencilerin düşünceleri	Fiziksel şiddet kamu spotu		Psikolojik şiddet kamu spotu		Ekonomik şiddet kamu spotu		Cinsel şiddet kamu spotu	
	N	%	n	%	n	%	n	%
Beğendim anlaşılır	54	38.9	55	42.7	91	70.1	64	49.7
Çok kısa olmuş	37	26.7	44	34.2	11	8.5	21	16.3
Anlaşılmadı	3	2.1	7	5.5	-	-	1	0.7
Beğenmedim	6	4.3	1	0.7	3	2.4	3	2.3
Örnekler çoğaltılabilir	17	12.2	9	7.0	17	13.0	27	21.0
Görseller yetersiz etkileyici değil	21	15.1	10	7.8	7	5.3	12	9.3
Kimlerden yardım alabileceğimiz anlatılmamış	1	0.7	1	0.7	1	0.7	1	0.7
Abartıldığını düşünüyorum	-	-	1	0.7	-	-	-	-
Çok korkutucu idi	-	-	1	0.7	-	-	-	-
Toplam Görüş Sayısı	139	100.0	129	100.0	130	100.0	129	100.0

Öğrencilerin büyük çoğunluğu şiddet türlerine yönelik izledikleri kamu spotlarını beğendiğini ve içeriğinin anlaşılır olduğunu ancak süre olarak kısa bulduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin %21.0'ı cinsel şiddet kamu spotu için daha fazla örnek verilmesi gerektiğini, %15.1'i fiziksel şiddet kamu spotunda yer alan görsellerin yetersiz olduğunu ve etkileyici olmadığını düşünmektedir.

TARTIŞMA

Medya, toplumsal alan içerisinde bağımsız bir kurum olarak değil, hem toplum tarafından belirlenen hem de toplumu şekillendiren bir yapılanma olarak ele alındığında, şiddeti yeniden üreten bir unsur olduğu ya da toplumsal alana yönelik pekiştirici bir etki oluşturduğu iddia edilebilir. Medya içeriklerinin izlenirliğini ya da okunurluğunu arttıran iki ana unsurdan biri olan şiddet, seyirlik bir eğlence ögesi olarak, haberlerden reklamlara, dizi filmlerden çizgi filmlere, yarışma programlarından dijital oyunlara pek çok medya metninde kullanılmaktadır. Bu durum medya izleyicilerinin ruhsal durumları üzerine derin izler bırakmanın yanı sıra yaşam tarzı değişikliği oluşturma ve şiddete karşı eğilimli bireyler haline gelmelerine neden olabilme riski taşıyabilir (Koç, 2018). Şiddet içeriği ile toplumsal alanda var olan şiddeti pekiştirme etkisini reddetmemekle birlikte medyanın şiddete karşı kullanılma potansiyeli olduğunu da kabul etmek gerekmektedir. Bu bağlamda bir medya metni türü olan kamu spotu hem kamu kurum ve kuruluşları hem de sivil toplum örgütleri tarafından çeşitli toplumsal sorunlara yönelik bilgilendirmek, eğitmek, farkındalık oluşturmak gibi amaçlarla kamu yararına yönelik hazırlanmaktadır Özellikle sağlık, eğitim, çevre, toplumsal kalkınma, kültürel miras, insan hakları, kadın hakları, hayvan hakları gibi konuları içeren kamu spotlarında hedef kitlede düşünce ve davranış

değişikliği oluşturmak hedeflenmektedir. Hazırlanan kamu spotunda senaryo ve kurgunun etkinlik oranından, yayınlanma sıklığına kadar pek çok unsur söz konusu hedefe ulaşılabilmesinde önemli rol oynamaktadır (Bütün, Selçuk, Akadal ve Gülseçen, 2018).

Bugüne kadar, şiddetin ne olduğu ve türleri, olumsuz sonuçları, şiddeti önleme ve şiddetten korunma yollarına yönelik olarak ulusal çapta birçok kamu spotu hazırlanmış ve yayınlanmıştır. Önemli ve köklü bir toplumsal sorun olan şiddeti önlemek tek başına kamu spotları yoluyla mümkün görünmemektedir fakat bu soruna yönelik bir bilinç oluşturmak ve insanlara yol göstermek anlamında önemi yadsınamaz. Kamu spotlarının ne kadar etkin olabildiği, hedeflenen düşünce ve davranış değişikliğini sağlayıp sağlamadığı da ilgili literatürün araştırma alanlarından biri olmuştur.

Şiddet türlerine yönelik olarak hazırlanan kamu spotlarının öğrenciler üzerinde nasıl bir etki oluşturduğunu araştırmak amacı ile yapılan bu araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun izledikleri kamu spotlarının farkındalık oluşturduğunu belirtmesi ve verdikleri puanlar göz önüne alındığında şiddete yönelik olarak hazırlanan kamu spotlarının etkili olduğu söylenebilir. Burada vurgulanması gereken en önemli noktalar ekonomik şiddet ve cinsel şiddete yönelik kamu spotlarının, en yüksek farkındalığı oluşturan kamu spotları olmasıdır. Ekonomik ve cinsel şiddet gibi kamuoyunun daha az bildiği olguları ele alan kamu spotlarının daha fazla dikkat çektiği ve beklenen amaca hizmet ettiği görülmektedir.

Öğrencilerin kamu spotlarına verdikleri puanlar da bu bulguyu destekler niteliktedir. Şiddet olaylarını azaltma veya farkındalık oluşturmaya yönelik olarak yapılan çalışmalarda kamu spotlarının benzer

etkiler oluşturduğu görülmektedir (Vodinalı ve Çötak, 2019; Umunç, 2019).

Görsel ve işitsel video formatları şeklinde hazırlanan kamu spotlarında bilişsel ve duygusal unsurlar ayrı ayrı düşünülmektedir. Bilişsel öğeler daha çok bilinmesi istenen verilere ve algılanması beklenen mantıksal önermelere odaklanırken duygusal öğeler bilişsel öğelerin benimsenmesine, uzun süreli belleğe aktarılmasına, pekişmesine, hatırlanmasına, bilinçaltı çağrışımlara, tutum ve davranışa dönüşmesine katkı sağlamaktadır. Öğrencilerin izledikleri kamu spotları hakkındaki düşüncelerinin dağılımına ilişkin bulgulara bakıldığında kamu spotlarının bilişsel açıdan anlaşılır ve etkili bulunduğu fakat duygusal etkinin oluşumunu sağlayan görüntü düzenlemeleri, işitsel vurgular gibi noktalarda aynı başarı düzeyinin yakalanamadığı söylenebilir. Örneğin fiziksel şiddete yönelik kamu spotunu beğenen ve anlaşılır bulanların oranı % 38.9 iken aynı kamu spotunu görsel açıdan yetersiz bulma oranı % 15.1 olarak bulunmuştur. Yine aynı kamu spotuna yönelik olumsuz değerlendirmelerin oldukça fazla olduğu görülmektedir. Kamu spotlarının etkililiği üzerine yapılan bir araştırmanın bulguları incelendiğinde; kamu spotlarının bazı algı ve düşünceler üzerinde olumlu etkisi olmasına karşın, kamu spotunun hazırlanma sürecindeki kurgusu, görsel efektleri, seslendirmesi, anlaşılabilirliği ve mesajların çarpıcılığı gibi konular üzerinde daha fazla titizlikle çalışılması gerektiği vurgulanmıştır (Bütün ve ark., 2018) Çalışmada kadınların kamu spotlarına erkeklerden daha fazla olumlu puan vermeleri, kadınların şiddete

yönelik duyarlılığı ve şiddetle mücadelede hizmet eden çalışmalara erkeklerden daha fazla ilgi göstermeleri ile açıklanabilir. Kız öğrencilerin kamu spotları konusunda daha fazla farkındalık oluşturduğunu belirtmesi de bu durumu açıklar niteliktedir. Şiddet sorununa dikkat çekmek, farkındalık oluşturmak ve bu sorunun çözülmesinde kamu spotlarından daha çok yararlanmak gerektiği ve söz konusu alanda daha geniş, kapsamlı ve sürekli güncelleme gerektiren çalışmalara ihtiyaç olduğu iddia edilebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kamu spotları kamuoyunda bilinmeyen bir olguya yönelik farkındalık oluşumunda, var olan bir olgunun hatırlanması ve pekişmesinde bilişsel, duyuşsal ve davranışsal etki oluşturma amacıyla kullanılan kitlesel ileti formlarıdır. Bu iletilerin en önemli işlevselliği kısa sürede çok sayıda insana ulaşabilmeyi olanaklı kılmalarıdır. Bu nedenle güçlü toplumsal eğilimlerin yön değiştirmesi konusundaki etkilerinin son derece sınırlı olabileceğini söylemek mümkündür. Ancak bütünlüklü ve kapsayıcı bir toplumsal dönüşüm kampanyasında, zihniyet değişimini katkı sağlayabilecek etkili ileti formlarına da dönüşebilmektedir. Kamu spotlarının, geniş toplumsal kesimler tarafından benimsenebilecek söylemleri üretebilme potansiyeline sahip olduğu da bilinen bir gerçektir.

Teşekkür: Bu araştırmayı destekleyen Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimine teşekkür ederiz (SBA-2018-6633).

KAYNAKLAR

- Balcı Akpınar R., Küçüköğlü S., Ejder Apay S., Karaca N., & Balcı A . (2019).** Üniversite Öğrencilerinin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları, Toplumsal Cinsiyet Algıları, Şiddet Eğilimleri Ve Şiddetle Karşılaşma Durumları. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6(62), 409-430.
- Bütün, M., Selçuk, M. , Akadal, E. & Gülseçen, S. (2018).** Kamu Spotlarının Etkililiği Üzerine Bir Araştırma, *Selçuk İletişim Dergisi*, 11(2), 273-291.
- Çınarlı, İ. (2008).** *Sağlık İletişimi ve Medya*. Nobel Yayınevi. Ankara
- Koç, N. E. (2018).** Şiddet İçerikli Dizilerin Popülerite Sebepleri. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 2(1), 26-3
- Özgür, G., Yörükoğlu, G., & Baysan-Arabacı, L. (2011).** Lise Öğrencilerinin Şiddet Algıları, Şiddet Eğilim Düzeyleri Ve Etkileyen Faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(2), 53-60.
- Özpullat, F. (2017).** Hemşirelik Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri İle Toplumsal Cinsiyet Algıları Arasındaki İlişki. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi-BÜSBİD*, 2(2), 151-165.
- Page, A. Z., & İnce, M. (2008).** Aile İçi Şiddet Konusunda Bir Derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 81-94.
- Umunç, C. (2019).** Kadına Yönelik Şiddet Temalı Kamu Spotlarının Göstergibilimsel Çözümlemesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(4), 1316-1334.
- Vodinalı, S., & Çötök, N. A. (2019).** “Kadına Yönelik Şiddete Hayır” Teması Bağlamında Biz Varız Adlı Kamu Spotu Üzerine Bir Değerlendirme. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 4(7), 36-50.
- World Health Organization. (2002).** *World Report on Violence and Health*. https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/ (Last accessed: 19.05.2020)
- Yaman, F & Göçkan, İ. (2015).** Kamu Spotu Reklamlarının Sigara Kullanıcıları Üzerindeki Etkisi: Afyonkarahisar İlinde Bir Uygulama. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(11), 53-66.